

Volume 23, Issue 1

June 2025

ISSN 1731-8297, e-ISSN 6969-9696

<http://czasopisma.uni.opole.pl/index.php/osap>

ORIGINAL ARTICLE

received 2025-04-02

accepted 2025-05-26

published online 2025-06-30

Geoankieta jako forma konsultacji społecznych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Geo-survey as a form of public consultation in spatial planning and development

EMILIA GULIŃSKA

Uniwersytet Radomski im. Kazimierza Pułaskiego

ORCID: 0000-0002-1106-5067, e.gulinska@urad.edu.pl

Citation: Gulińska, Emilia. 2025. Geoankieta jako forma konsultacji społecznych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. *Opolskie Studia Administracyjno-Prawne* 23(1): 35–47. DOI: 10.25167/osap.5822

Abstract: The present study is devoted to the issue of use of geo-survey as a tool of public participation in the process of creating spatial planning acts. It is founded on the statement that geo-survey as a tool of electronic public participation offers an innovative and effective solution to support the process of spatial planning, in this way enabling inclusion of residents in decision-making activities through interactive acquisition of spatial data. Consequently, it promotes the principles of democratisation, transparency and inclusiveness in public administration. The question arises how the geo-survey implements the idea of electronic public participation and what benefits and limitations arise from the use of the analysed tool in the administrative practice. Accordingly, the goal of this paper is to present the geo-survey as a modern form of public consultation in spatial planning and development. The author aims to discuss the essence, use and importance of the geo-questionnaire as a tool for electronic public participation, enabling collection of spatial data from citizens. She also attempts to assess the effectiveness of this tool in the context of enhancing social dialogue and increasing the transparency and efficiency of planning processes. The considerations in the paper are important for legal sciences, as they contribute to the development of research on the interaction of law with modern technologies, including the instrument of e-administration and e-participation. Application of the geo-questionnaire in planning and spatial development process shows a new dimension of public consultation based on

the use of information and communication technologies and spatial information systems. The paper uses a dogmatic-legal method.

Keywords: geo-survey, public consultation, electronic public participation, information technology

Abstrakt: Niniejsze opracowanie poświęcone jest problematyce wykorzystania geoankiety jako narzędzia partycypacji społecznej w procesie tworzenia aktów planowania przestrzennego. Teza pracy opiera się na stwierdzeniu, że geoankieta jako narzędzie elektronicznej partycypacji społecznej stanowi innowacyjne i efektywne rozwiązanie wspierające proces planowania przestrzennego, umożliwiając włączenie mieszkańców w działania decyzyjne poprzez interaktywne pozyskiwanie danych przestrzennych, co w konsekwencji sprzyja realizacji zasad demokratyzacji, przejrzystości i inkluzywności w administracji publicznej. Powstaje pytanie, w jaki sposób geoankieta realizuje ideę elektronicznej partycypacji społecznej oraz jakie korzyści i ograniczenia wynikają z zastosowania analizowanego narzędzia w praktyce administracyjnej. Celem artykułu jest ukazanie geoankiety jako nowoczesnej formy konsultacji społecznych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Autorka zmierza do przedstawienia istoty, zastosowania oraz znaczenia geoankiety jako narzędzia elektronicznej partycypacji społecznej, umożliwiającej pozyskiwanie danych przestrzennych od obywateli. Artykuł podejmuje próbę oceny skuteczności tego narzędzia w kontekście wzmocnienia dialogu społecznego oraz zwiększenia transparentności i efektywności procesów planistycznych. Rozważania zawarte w pracy mają istotne znaczenie dla nauk prawnych, ponieważ przyczyniają się do rozwoju badań nad interakcją prawa z nowoczesnymi technologiami, w tym instrumentami e-administracji i e-partycypacji. Zastosowanie geoankiety w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego ukazuje nowy wymiar konsultacji społecznych, oparty na wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych i przestrzennych systemów informacji. W pracy zastosowano metodę dogmatyczno-prawną.

Słowa kluczowe: geoankieta, konsultacje społeczne, elektroniczna partycypacja społeczna, technologie informatyczne

1. Wprowadzenie

Partycypacja społeczna w procedurze planowania przestrzennego obejmuje umożliwienie jej uczestnikom udziału w procedurze uchwalania aktów planowania przestrzennego, takich jak: plan ogólny gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, uchwała ustalająca zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, audyt krajobrazowy oraz plan zagospodarowania przestrzennego województwa (Błażewski 2023: 79). Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2007 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym polega ona na umożliwieniu interesariuszom planowania i za-

gospodarowania przestrzennego udziału w przygotowaniu aktów planowania przestrzennego, w tym wypowiadania się, składania wniosków lub uczestnictwa w konsultacjach społecznych, poznaniu potrzeb, zebraniu stanowisk i pomysłów interesariuszy dotyczących polityki przestrzennej oraz prowadzeniu działań edukacyjnych i informacyjnych o istocie, celach i zasadach planowania i zagospodarowania przestrzennego, jak również inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami w ramach kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej oraz zwiększaniu udziału interesariuszy w kształtowaniu i prowadzeniu polityki przestrzennej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm., art. 8e). Celem artykułu jest ukazanie geoankiety jako nowoczesnej formy konsultacji społecznych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Autorka zmierza do przedstawienia istoty, zastosowania oraz znaczenia geoankiety jako narzędzia elektronicznej partycypacji społecznej, umożliwiającej pozyskiwanie danych przestrzennych od obywateli. Artykuł podejmuje próbę oceny skuteczności tego narzędzia w kontekście wzmocnienia dialogu społecznego oraz zwiększenia transparentności i efektywności procesów planistycznych.

2. Konsultacje społeczne w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Planowanie partycypacyjne to zbiór procesów, które za pośrednictwem różnych grup i dążeń współdziałają ze sobą w celu uzgodnienia programu i jego warunków (Ostad-Ali-Askari i in. 2021: 178). Konsultacje społeczne są instytucją demokracji bezpośredniej, polegającą na wyrażeniu przez członków zbiorowości opinii na temat przedstawionego im zagadnienia oraz jedną z metod dialogu obywatelskiego. Jest to proces informowania i zasięgania opinii obywateli podczas podejmowania najważniejszych decyzji dotyczących aktów prawnych, planowanych inwestycji oraz innych istotnych przedsięwzięć (Śwital 2018: 98). Oznaczają one dwustronny proces komunikowania, dzięki któremu organy administracji zdobywają od mieszkańców informacje dotyczące proponowanych przez nią rozwiązań, mieszkańcy zaś otrzymują od tych organów wiedzę o kształcie i rozmiarze planowanych przez nie przedsięwzięć. Proces ten nie zawsze jednak prowadzi do osiągnięcia konsensusu, przez co nie stanowi formy współdecydowania. Konsultacje społeczne są ponadto wyrazem partycypacji obywateli w podejmowaniu decyzji publicznych we własnej wspólnotie (Śwital 2019: 182–183). Celem konsultacji społecznych jest wspomaganie podmiotu zobowiązanego do wydania rozstrzygnięcia poprzez dostarczenie decydentowi wiedzy specjalistycznej lub opinii osób bezpośrednio zainteresowanych treścią rozstrzygnięcia. Konsultacja stanowi instrument uzgadniania sprzecznych in-

teresów, a więc służy rozwiązywaniu konfliktów, jest to forma współdziałania zainteresowanych w procesie podejmowania decyzji i obarczania ich pewnym zakresem odpowiedzialności (Gulińska 2019: 36).

Do form konsultacji społecznych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym należy zaliczyć: zbieranie uwag, spotkania otwarte, panele eksperckie lub warsztaty poprzedzone prezentacją projektu aktu planowania przestrzennego, spotkania plenerowe lub spacer studyjny, zorganizowane na obszarze objętym aktem planowania przestrzennego, ankiety lub geoankiety, a także wywiady, prowadzenie punktu konsultacyjnego lub dyżury projektanta. Konsultacje społeczne w zakresie ankiet i geoankiet prowadzi się w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej. Konsultacje te można prowadzić przede wszystkim za pomocą formularzy udostępnionych przez organ sporządzający projekt aktu planowania przestrzennego w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej obsługującego go urzędu, a także w innej formie, jeżeli zostanie ona określona przez ten organ w ogłoszeniu o rozpoczęciu konsultacji społecznych (Olzacki 2024: 146 i 149–150). Zgodnie z art. 8e ust. 2 u.p.z.p. do grona interesariuszy biorących udział w konsultacjach społecznych zalicza się: osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej oraz jednostki pomocnicze gminy, jak również organy doradcze i konsultacyjne gminy (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm., art. 8i ust. 2). Warto podkreślić, że tam, gdzie występuje kapitał społeczny, ludzie mają tendencję do zaufania i chętniej ze sobą współpracują. Warto też podkreślić, że osoby o podobnym pochodzeniu społecznym częściej angażują się w działania, co sprzyja budowaniu wzajemnego zaufania podczas podejmowania decyzji (Alhassan, 2025: 8–9).

3. Istota elektronicznej partycypacji społecznej

Pojęcie elektronicznej partycypacji odnosi się do wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych przez społeczeństwo i rząd do interakcji, tworzenia przestrzeni i nowych możliwości współpracy oraz wpływania na decyzje publiczne. Obejmuje ona nie tylko wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych do wdrażania informacji i zarządzania projektami, ale także ułatwianie przejścia rządu na zarządzanie skoncentrowane na społeczeństwie w celu wzmocnienia pozycji obywateli. Wskaźnik e-uczestnictwa ocenia się za pomocą trzypunktowej skali, która rozróżnia dostarczanie informacji, konsultacje i decyzje oraz mierzy wykorzystanie sieci społecznościowych, grup dyskusyjnych, blogów, sondaży, ankiet i innych interaktywnych narzędzi.

dzi ułatwiających zaangażowanie. W szczególności: e-informacja (odnosi się do dostarczania informacji publicznych i dostępu do informacji dla obywateli), e-konsultacje (odnoszą się do udzielania porad i informacji zwrotnych społeczeństwu na różnych etapach polityki lub usług publicznych) oraz e-decyzja (odnosi się do przyznania obywatelom prawa do uczestniczenia w polityce oraz określania treści i metod usług) (Mao, i in. 2025: 475). W związku z powyższym przez termin elektronicznej partycypacji społecznej należy rozumieć zapewnienie obywatelom większej ilości e-informacji do podejmowania decyzji, promowanie e-konsultacji dla procesów uczestnictwa i deliberacji, jak również wzmacnianie podejmowania e-decyzji poprzez poprawę wpływu obywateli (Adnan, Ghazali, i Othman 2022: 3). Warto zaznaczyć, że e-partycypacja ma postać interakcji między sferą społeczeństwa obywatelskiego a formalną sferą polityki i administracji, zaś technologie informatyczne pośredniczą w tej interakcji. Rolą e-partycypacji jest umożliwienie obywatelom udziału w procesach podejmowania oddolnych, świadomych decyzji i podejmowania odpowiedzialności za decyzje w sprawach publicznych za pomocą narzędzi elektronicznych (Matczak, Mączka, i Milewicz 2015: 240–241). Zastosowanie technologii w tym obszarze jest znaczącym czynnikiem wzrostu partycypacji obywatelskiej w cyfrowym modelu zarządzania państwem oraz w promowaniu bardziej skutecznego społeczeństwa (Kapsa 2021: 41). Zdaniem G. Szpor społeczeństwo informacyjne to takie społeczeństwo, w którym większość aktywnych osób zajmuje się przetwarzaniem informacji, a narzędzia informatyczne wykorzystywane są szeroko także w związku z innymi formami aktywności obywatelskiej (Szpor 2007: 289). Formy te przybierają postać petycji elektronicznych, chatu, wirtualnego zebrania, e-panelu obywatelskiego, e-konsultacji społecznych, elektronicznej ankiety, geoankiety, geodyskusji, warsztatów elektronicznych. Metody te zaczynają zyskiwać na znaczeniu ze względu na brak konieczności przemieszczania się i powszechny dostęp do Internetu. Stają się one alternatywą do tradycyjnych form i technik konsultacji społecznych. Tego typu komunikacja jest możliwa z każdego urządzenia, które będzie posiadać dostęp do Internetu, obniża koszty działania administracji, niweluje problemy związane z organizacją wydarzeń stacjonarnych, a także może się przyczynić do zwiększenia zaangażowania społecznego w procesy partycypacyjne (Śwital 2023: 218).

Należy również zauważyć, że refleksja nad elektroniczną partycypacją w znacznej mierze wybiega w przyszłość i jest oparta na optymistycznej wizji, która koncentruje się na potencjalnych korzyściach płynących z technologii cyfrowych. W porównaniu z tradycyjnym uczestnictwem offline e-partycypacja została uznana za sposób na poszerzenie zaangażowania społecznego, zwiększenie zaufania, legitymizację procesów demokratycznych, poprawę jakości działań

politycznych. Jednak krytyczne opinie kwestionują skuteczność zaangażowania obywateli w kształtowanie i realizację usług publicznych. Ten sceptycyzm przypisuje się takim czynnikom, jak postrzegany brak wiedzy i doświadczenia obywateli oraz obawy dotyczące ograniczonej skuteczności w podejmowaniu decyzji. Do głównych problemów związanych z osiągnięciem efektywnego e-uczestnictwa należy zaliczyć: 1) brak legitymizacji dla decydentów – konsultacje obywatelskie nie są postrzegane jako rygorystyczne metody opinii publicznej, co prowadzi do pytań o ich wpływ na politykę; 2) brak zdolności i potrzeba specjalistycznej wiedzy – zarówno urzędnicy państwowi, jak i obywatele muszą posiadać nowe umiejętności, aby skutecznie wdrażać inicjatywy uczestnictwa obywateli; 3) wątpliwości dotyczące reprezentatywności, inkluzywności i równości – platformy cyfrowe mogą być stronnice i mieć trudności z zachowaniem równowagi między różnymi modelami demokratycznymi i głosami w procesie podejmowania decyzji; 4) trudności we wdrażaniu procesów partycypacyjnych – późne konsultacje z interesariuszami i niejasne ścieżki dochodzenia do wyników polityki stwarzają ryzyko, że e-uczestnictwo będzie postrzegane jako symboliczne; 5) właściwość uczestnictwa na różnych etapach polityki – wpływ e-uczestnictwa różni się w zależności od etapu polityki, przy czym znaczący wpływ występuje głównie na etapie początkowym i końcowym; 6) ograniczone skupienie się na narzędziach i metodologiach – narzędzia głównie do interaktywnej komunikacji sugerują lukę w zbieraniu informacji na wczesnym etapie. Zróżnicowane postawy obywateli wobec narzędzi e-partycypacji zależą od projektu i funkcji narzędzia (Mariani, i in. 2024: 13, 19).

4. Geopartycypacja jako rodzaj partycypacji społecznej

Zmiany w pojmowaniu tego, jak powinny wyglądać procesy decyzyjne wpływające m.in. na kierunek planowania przestrzennego na wszystkich poziomach, sprawiły, że obecnie rola lokalnych społeczności jest coraz istotniejsza; bezpośredni użytkownicy przestrzeni publicznej powinni mieć prawo do zabierania głosu w tak ważnych kwestiach. Ogromna rola pojęcia „partycypacja społeczna” pokazuje zmiany w postrzeganiu charakteru udziału mieszkańców w dyskusjach, opracowaniu koncepcji i dokumentów i innych procesach decyzyjnych dotyczących wspólnie zamieszkivanych przestrzeni. Partycypacja społeczna to proces, w wyniku którego mieszkańcy aktywnie uczestniczą w sprawach dla nich istotnych, dzielą się swoimi doświadczeniami oraz poglądami i wypracowują wspólny plan działania (Olszewski, Wieszczevska 2016: 192).

Geopartycypacja to pojęcie obejmujące wszelkie techniki partycypacji społecznej związane z tworzeniem zasobów wiedzy przestrzennej przy wykorzy-

staniu map cyfrowych lub urządzeń określających lokalizację. Wyróżniamy geopartycypację, która wykorzystuje GIS/Geoweb, oraz geopartycypację, polegającą na tworzeniu Geoweb. Ten pierwszy rodzaj obejmuje tradycyjne, czyli konsultacyjne metody zastosowania GIS, jak geoankiety, mapy interaktywne, służące pozyskiwaniu społecznych opinii na potrzeby konkretnego planu, strategii, w celu znalezienia odpowiedzi na konkretny problem planistyczny. Udział mieszkańców ma w tym przypadku charakter aktywny. PPGIS może przyczynić się do wzmocnienia układu top-down w planowaniu przestrzennym, gdyż są to metody projektowane i stosowane głównie przez władze i planistów, nie zaś oddolnie. Natomiast w drugiej kategorii geopartycypacji wyróżnić można metody aktywne i pasywne. Metody aktywne wykorzystywane są do pozyskiwania przez władze i planistów opinii i wiedzy od mieszkańców, ale nie w sposób ściśle ukierunkowany. Metody te umożliwiają dobrowolne tworzenie przez społeczność zasobów wiedzy przestrzennej dotyczącej tematów, które są dla niej istotne. Zaś pod pojęciem geopartycypacji pasywnej kryje się nieświadome i pośrednie uczestnictwo mieszkańców (Bednarska-Szczepańska 2020: 556–557). Zdaniem A. Augustyn wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesach partycypacyjnych wymaga doboru odpowiedniej metody oraz zaplanowania całego procesu, łącznie z jego ewaluacją. Do najważniejszych metod, które mogą być wykorzystane w ramach tego typu przedsięwzięcia, należą: 1) ankiety online; 2) mapy interaktywne (mieszkańcy za pośrednictwem internetu zgłaszają na przygotowanej mapie problemy, pomysły na zmiany, lokalizację różnego typu punktów usługowych i innych; tworzenie map internetowych ma wiele zalet, m.in. relatywnie dobry dostęp, przejrzystość czy możliwość pracy nad danym zagadnieniem dużej liczby osób); 3) 21 Century Town Meeting – łączy w sobie głosowanie i deliberację, a jej zaletą jest m.in. to, że w konsultacjach prowadzonych tego typu metodą może brać udział nawet kilka tysięcy mieszkańców; nowoczesne technologie używane są tu przede wszystkim do celów moderacji i koordynowania pracy w mniejszych podgrupach); 4) konsultacje internetowe (konieczne jest stworzenie portalu lub dobrze funkcjonującej strony internetowej, np. podstrony urzędu miejskiego); 5) samorządowy informator SMS (zainteresowani mieszkańcy otrzymują informacje drogą SMS-ową); 6) wykorzystanie technik DT (*design thinking*) i grywalizacji do geopartycypacji społecznej w zakresie planowania rozwoju miasta (Augustyn 2020: 152–153). Warto także zaznaczyć, że za pomocą geopartycypacji możliwe jest prezentowanie potencjalnych zmian wprowadzanych w planach ogólnych oraz ich implikacji dla innych obszarów jednostki terytorialnej. Dodatkowo podejście takie umożliwia kreowanie smart rozwiązań, również w społecznościach lokalnych gmin wiejskich, co staje się koniecznością w świecie dynamicznego rozwoju (ICT) (Feltynowski 2024: 79).

5. Geoankieta – opracowanie, zastosowanie, korzyści oraz wyzwania

Geoankieta została wypracowana jako narzędzie na Uniwersytecie Aalto w Finlandii, gdzie stosowana jest przede wszystkim w obszarze planowania przestrzennego, percepcji przestrzeni, mobilności mieszkańców oraz szeroko pojętego badania cech jakościowych przestrzeni na podstawie doświadczeń mieszkańców. Stanowi ona istotny element metodyki SoftGIS. Pozwala respondentom na wskazywanie, charakterystykę, a także ocenę elementów przestrzeni (Bąkowska-Waldmann 2020: 93–94). Jak słusznie zauważa S. Hajduk, geoankieta polega na pozyskiwaniu informacji od użytkowników przestrzeni za pomocą kwestionariuszy umieszczonych na interaktywnych mapach, dzięki czemu respondenci mają możliwość oznaczenia na nich istotnych lokalizacji i odpowiadania na pytania dotyczące przestrzeni. Pozwala ona również na gromadzenie danych bezpośrednio połączonych z obiektami geograficznymi i danych bez odniesienia przestrzennego. Atrybuty przestrzenne są zbierane poprzez rysowanie na interaktywnej mapie obiektów wektorowych w formie punktów, linii i obszarów. Każdy obiekt geograficzny może być podłączony do zestawu pytań dotyczących jego lokalizacji. Inni uczestnicy nie mają dostępu do komentarzy umieszczonych na mapach. Geoankieta stosowana jest do: (1) zbierania informacji na temat społecznych preferencji dotyczących potrzeb i oczekiwań w zakresie zagospodarowania przestrzeni; (2) określania preferencji i zwyczajów transportowych, w tym dziennych ścieżek życia; (3) oceniania jakości i dostępności przestrzeni publicznych; (4) usprawniania i modernizowania infrastruktury komunalnej; (5) zbierania informacji na temat jakości życia (Hajduk 2021: 68–69). Głównym celem tej metody jest zebranie doświadczeń i wizji dotyczących danego obszaru oraz zidentyfikowanie i zrozumienie problemów na nim występujących (Gulińska 2024: 220). Zaletą geoankiety jest łączenie pytań ankietowych w formie tradycyjnych pytań z pytaniami odnoszącymi się do przestrzeni geograficznej, których odpowiedzi można umieszczać na mapie cyfrowej. Dzięki temu możliwe jest tworzenie wektorowej bazy danych, w której gromadzone są m.in. współrzędne geograficzne wprowadzanych danych przestrzennych. Inną zaletą geoankiety jest możliwość umieszczania przez respondentów opinii na temat dowolnego obiektu (Abramowicz 2022: 26). Jak zauważa P. Śwital, zastosowanie geoankiety umożliwia pozyskiwanie informacji, do których dostęp z wykorzystaniem tradycyjnego narzędzia byłby utrudniony, np. poprzez fizyczne dotarcie do respondentów lub potrzebę uzyskania kompleksowych informacji przestrzennych możliwych do zaznaczenia na mapie (Śwital 2023: 453–466). Na uwzględnienie zasługuje również pogląd E. Bąkowskiej-Waldmann, która stwierdza, że za pośrednictwem internetowej mapy stanowiącej główny element narzędzia

respondent może korzystać z trzech opcji rysowania obiektów: punktowego, liniowego lub poligonowego, w celu oznaczania miejsc, których dotyczy dane pytanie (np. lokalizacji miejsca zamieszkania, miejsc ważnych dla respondenta). Nanoszone elementy opatrzone są współrzędnymi geograficznymi i tworzą bazę danych zgromadzoną w formatach *shp* i *csv*. Dodatkowo oznaczając miejsca, ankietowany może zostać poproszony o udzielenie odpowiedzi na uzupełniające pytania związane z tym miejscem, dotyczące np. częstości odwiedzania, wykorzystywanego środka transportu oraz szczegółowych preferencji dotyczących zagospodarowania jakiegoś obszaru (Bąkowska-Waldmann 2020: 94).

Pytania do geoankiety powinny być konstruowane w ścisłej współpracy z odbiorcami jej wyników, takimi jak władze lokalne, urzędnicy, urbaniści, przedstawiciele mieszkańców danego miejsca, np. radni miejscy. Takie podejście pozwala na dokładne rozpoznanie potrzeb i oczekiwań odbiorców oraz dostosowanie geoankiety do celów dalszych analiz, np. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jako punkt wyjścia przygotowywana jest specyfikacja wdrożenia. Dokument ten zawiera planowany harmonogram wdrożenia, zasięg przestrzenny, tematykę, grupy docelowe i metody rekrutacji respondentów, odbiorców wyników, osoby współpracujące, formę/formy dostarczenia wyników i planowany sposób ich wykorzystania, potrzeby funkcjonalne i technologiczne narzędzia oraz cele badawczo-rozwojowe, które dane wdrożenie powinno zrealizować. Na podstawie tego dokumentu oraz konsultacji z partnerami zaproponowano treść geokwestionariusza do dalszych konsultacji w instytucjach, które mają otrzymać wyniki. Pytania w geokwestionariuszu powinny dotyczyć problemów istotnych z punktu widzenia przedmiotu konsultacji i pozyskiwać rzetelne informacje dla dalszych procesów urbanistycznych, tj. wyniki, które mogą być wykorzystane do dalszych analiz i formułowania konkretnych wniosków. Istotną kwestią jest zachowanie anonimowości przez respondentów, co jest jednym z prerogatyw demokracji cyfrowej. Geokwestionariusz przygotowywany jest najpierw w formie tekstowej, a następnie przekształcany do postaci cyfrowej, co wymaga autoryzacji administratora i dostępu do panelu konfiguracyjnego geokwestionariusza. Po wstępnych testach i zatwierdzeniu wersji internetowej geokwestionariusz jest udostępniany online respondentom (Bąkowska, i in. 2016: 41). Geoankieta może być wykorzystywana w procesach konsultacji społecznych dotyczących opracowań mających w całości bądź w części charakter przestrzenny. Może odgrywać ona szczególnie istotną rolę na wcześniejszych etapach prac projektowych, kiedy to zbierane są materiały diagnostyczne. Zastosowanie geoankiety jest również możliwe przy konsultacji gotowego projektu, jednak w takim przypadku więcej możliwości (w tym interakcja z projektantem oraz pomiędzy uczestnikami konsultacji) daje aplikacja geodyskusji (Kaczmarek [red.] 2018: 13). Jak zauważa P. Szarek-Iwaniuk, geo-

ankieta umożliwia prowadzenie szerokich konsultacji społecznych w dowolnym miejscu, dowolnym czasie, za pomocą dowolnego urządzenia elektronicznego mającego dostęp do Internetu, co sprzyja angażowaniu społeczności. W badaniach z wykorzystaniem geoankiety stosowane mogą być pytania zarówno przestrzenne, jak i nieprzestrzenne, w tym otwarte, zamknięte (jedno- oraz wielokrotnego wyboru), półotwarte (pytania zamknięte z możliwością wpisania własnej, innej od wymienionych, odpowiedzi), macierzowe, ze skalą Likerta itp. Nadrzędnym celem geoankiety jest jednak możliwość wskazywania odpowiedzi bezpośrednio na mapach. Uczestnik badania za pomocą punktów, linii i poligonów może zaznaczać trasy, miejsca, obszary. Ponadto, dzięki pytaniom pogłębionym, do wskazanych przez siebie obiektów geograficznych może udzielić dodatkowych odpowiedzi np. w kwestii problemów dotyczących wskazanego miejsca, propozycji rozwiązań, częstości odwiedzania miejsca, jakości przestrzeni (Szarek-Iwaniuk 2024: 81–82).

Do potencjalnych zalet zastosowania geoankiety i ich wyników w procesie projektowania, powtarzając za E. Bąkowską, należy zaliczyć: poznanie nowatorskich metod planowania partycypacyjnego, uzyskanie informacji od mieszkańców nt. cech fizycznych zagospodarowania obszaru, uzyskanie informacji od mieszkańców nt. percepcji danego obszaru, uzyskanie informacji nt. wizji kierunków przyszłego zagospodarowania danego obszaru oraz kształtowanie umiejętności tworzenia raportów z wyników badań geoankietowych, jak również umiejętności przenoszenia społecznych preferencji i potrzeb do projektu zagospodarowania przestrzennego (Bąkowska 2016: 151). Natomiast spośród głównych wyzwań w zakresie stosowania geoankiety należy wymienić: obciążenie pod względem demograficznym, obciążenie danych błędem przestrzennym pod względem adekwatności i precyzji, brak wystarczających kompetencji wśród organizatorów procesów do analizy danych i wykorzystania ich w procesie oraz obawy respondentów o rzeczywisty wpływ na proces planistyczny, jak również obawy organizatorów partycypacji społecznej przed przeładowaniem informacyjnym prowadzonych procesów i otwarciem procesów planowania na szerokie grono interesariuszy (Brudka 2019: 25).

6. Zakończenie

Podsumowując niniejsze rozważania, należy stwierdzić, że geoankieta, jako nowoczesna forma konsultacji społecznych w planowaniu przestrzennym, wyróżnia się na tle tradycyjnych metod wieloma pozytywnymi aspektami, które czynią ją szczególnie wartościowym narzędziem we współczesnym procesie partycypacyjnym. Jej największym atutem jest możliwość przypisywania odpowiedzi do konkretnych lokalizacji na mapie cyfrowej, co pozwala na uzyska-

nie precyzyjnych przestrzennie informacji. Dzięki temu możliwa jest diagnoza problemów oraz potrzeb mieszkańców w sposób znacznie bardziej szczegółowy niż w przypadku np. papierowych ankiet czy spotkań otwartych, gdzie opinie są często uogólnione i trudne do przypisania konkretnym obszarom. Z punktu widzenia nauk prawnych geoankieta przyczynia się do realizacji konstytucyjnych zasad demokratycznego państwa prawa, jawności działania administracji oraz partycypacji społecznej. Wymaga to jednak dalszego doskonalenia ram prawnych, które umożliwią pełne i efektywne wykorzystanie narzędzi cyfrowych w procedurach planistycznych. Geoankieta może odegrać kluczową rolę w rozwoju tzw. smart governance, łącząc elementy prawa, technologii i dialogu obywatelskiego w nowoczesnym zarządzaniu przestrzenią publiczną.

Wykaz skrótów

u.p.z.p – ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
ICT – technologia informacyjno-komunikacyjna
PPGIS – partycypacyjny system informacji geograficznej

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.

Opracowania

- Abramowicz, Dawid. 2022. *Partycypacja a edukacja geograficzna. Znaczenie Partycypacyjnych Systemów Informacji Geograficznej w organizowaniu zajęć terenowych – przykład Poznania*. Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe.
- Adnan, Mohammed, Masitah Ghazali, i Nur Zuraifah Syazrah Othman. 2022. E-participation within the context of e-government initiatives: A comprehensive systematic review. *Telematics and Informatics Reports* 8: 1–18.
- Alhassan, Alhassan Yakubu. 2025. Rethinking participation in urban planning: Analytical and practical contributions of social network analysis. *Frontiers in Urban and Rural Planning* 3(1): 1–17.
- Augustyn, Anna. 2020. *Zrównoważony rozwój miast w świetle idei smart city*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.
- Bąkowska-Waldmann, Edyta. 2020. Partycypacyjne systemy informacji geograficznej (PPGIS) w procesach decyzyjnych w gospodarce przestrzennej. Rozprawa doktorska, <https://repozytorium.amu.edu.pl/items/294acd3b-c83c-406d-bba2-c33279395af2>.

- Bąkowska, Edyta, Tomasz Kaczmarek, Piotr Jankowski, i in. 2016. Geo-questionnaire in urban planning – preliminary results of the experimental application in Poland. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna* 35: 37–54.
- Bąkowska, Edyta. 2016. Zastosowanie metody projektu wykorzystującej narzędzia PPGIS w procesie kształcenia na kierunku gospodarka przestrzenna. *Biuletyn Komitetu Przesztrznego Zagospodarowania Kraju PAN* 260: 145–156.
- Bednarska-Szczepańska, Maria. 2020. Współczesne podejścia do uczestnictwa społeczności lokalnej w planowaniu przestrzeni w literaturze naukowej. *Przegląd Geograficzny* 4: 543–567.
- Błażewski, Maciej. 2023. Partycypacja społeczna w procedurze planowania przestrzennego. *Folia Iuridica Universitatis Wratislaviensis* 12(2): 77–87.
- Brudka, Cezary. 2019. Geoankieta jako wsparcie decyzyjne w procesach planistycznych na przykładzie rozbudowy systemu roweru publicznego w Poznaniu w 2019 roku. Praca magisterska, https://www.researchgate.net/publication/338954572_Geoankieta_jako_wsparcie_decyzyjne_w_procesach_planistycznych_na_przykladzie_rozbudowy_systemu_roweru_publicznego_w_Poznaniu_w_2019_roku.
- Feltynowski, Marcin. 2024. Społeczne zaangażowanie w planowaniu przestrzennym gmin wiejskich – stan obecny, nowe wyzwania i perspektywy. *Wies i Rolnictwo* 2(203): 65–83.
- Gulińska, Emilia. 2019. *Konsultacje społeczne jako instrument partycypacji społecznej na przykładzie Gminy i Miasta Radom*. Radom: Instytut Naukowo-Wydawniczy Spatium.
- Gulińska, Emilia. 2024. *Pobudzanie zaufania obywateli do organu władzy publicznej*. Radom: Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji.
- Hajduk, Sławomir. 2021. *Partycypacja społeczna w zarządzaniu przestrzennym*. Białystok: Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej.
- Kaczmarek, Tomasz (red.) 2018. *Zastosowanie aplikacji geoankiety i geodyskusji w partycypacyjnym planowaniu przestrzennym – dobre praktyki*. Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe.
- Kapsa, Izabela. 2021. Elektroniczna partycypacja obywatelska jako przedmiot badań. *Polityka i Społeczeństwo* 1(19): 39–53.
- Koniuszewska, Ewa. 2024. Prawne uwarunkowania udziału mieszkańców gminy w konsultacjach społecznych w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego. *Studia Prawnoustrojowe* 64: 165–183.
- Mao, Zijun, Weiting Zhang, Qi Zou, i Wen Deng. 2025. The effects of e-participation on voice and accountability: are there differences between countries? *Information Technology for Development* 31(2): 473–98.
- Mariani, Ilaria, Marzia Mortati, Francesca Rizzo, i Alekssandro Deserti. 2024. *Design Thinking as a Strategic Approach to E-participation. From Current Barries to Opportunities*. Cham: Springer Cham.
- Matczak, Piotr, Krzysztof Mączka, i Maciej Milewicz. 2015. E-partycypacja: zastosowania sondażu internetowego jako narzędzia partycypacyjnego. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny* 1: 239–256.
- Olszewski, Robert, i Agnieszka Wieszaczevska. 2016. Geopartycypacja społeczna z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych. W: *Smart City. Informacja przestrzenna w zarządzaniu inteligentnym miastem*, (red.) Dariusz Gotlib, Robert Olszewski, 133–151. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

- Olzacki, Kamil. 2024. Komentarz do art. 8i. W: *Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Komentarz*, (red.) Jakub H. Szlachetko, Katarzyna Szlachetko, 123–130. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Ostad-Ali-Askari, Kaveh, Hossein Gholami, Shahide Dehghan, i Mohsen Ghane. 2021. The Role of Public Participation in Promoting Urban Planning. *American Journal of Engineering and Applied Sciences* 14(2): 177–184.
- Szarek-Iwaniuk, Patrycja. 2024. Partycypacja społeczna i Partycypacyjne Systemy Informacji Geograficznej w kształtowaniu przestrzeni. Rozprawa doktorska.
- Szpor, Grażyna. 2007. Urzędnicy w społeczeństwie informacyjnym. W: *Prawo administracyjne*, (red.) Zygmunt Niewiadomski, 455–470. Warszawa: LexisNexis.
- Śwital, Paweł. 2018. Konsultacje społeczne jako forma współuczestnictwa obywateli w działaniach administracji publicznej. *Opolskie Studia Administracyjno-Prawne* 16 (1): 97–106.
- Śwital, Paweł. 2019. *Gwarancje prawne udziału mieszkańców we współzarządzaniu gminą*. Radom: Instytut Naukowo-Wydawniczy Spatium.
- Śwital, Paweł. 2023. Prawne uwarunkowania włączenia osób z niepełnosprawnościami ruchowymi w procesy partycypacji społecznej w Polsce. *Biuletyn Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa KUL* 18(20)1: 207–220.
- Śwital, Paweł. 2023. Różnorodne formy przeprowadzania konsultacji społecznych jako wzmacnianie udziału obywateli w procesach decyzyjnych. W: *Samorząd terytorialny jako forma upodmiotowienia społeczności lokalnych*, (red.) Bogdan Dolnicki, 453–466. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.